

RAAP BELGIË – RAPPORT 881

NOTA ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

IWP Gavers te Harelbeke & Deerlijk

[DEEL II: PROGRAMMA VAN RESULTATEN]

Verkennd archeologisch booronderzoek – 2022I32

Waarderend archeologisch booronderzoek – 2022I33

Waarderend testvakkenonderzoek – 2022J339

Proefsleuvenonderzoek – 2022I34

Veldkartering – 2022K298

[COLOFON]

[NOTA ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK]

IWP Gavers te Harelbeke & Deerlijk – Deel II: Programma van Maatregelen

Verkennd archeologisch booronderzoek – 2022I32

Waarderend archeologisch booronderzoek – 2022I33

Waarderend testvakkenonderzoek – 2022J339

Proefsleuvenonderzoek – 2022I34

Veldkartering – 2022K298

[DATUM] 9 februari 2023

[AUTEUR(S)] I. Depaepe

[PROJECTBEGELEIDING] M. Van de Vijver

[RAAP-PROJECT] HAG003

[PROJECTCODES] 2022I32, 2022I33, 2022I34, 2022J339, 2022K298

[ERKEND ARCHEOLOOG TYPE 1] RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

[BEWAARPLAATS DOCUMENTATIE] RAAP België, Begoniastraat 13, 9810 Eke

[BEVOEGD GEZAG] agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP ARCHEOLOGISCH ADVIESBUREAU B.V.

Begoniastraat 13; 9800 Eke

telefoon: 09/311 56 20 – 0498/44 16 99

E-mail: raap@raap.be

© RAAP België BV, 2019

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	2
1 Gemotiveerd advies.....	3
1.1 Samenvatting van het vooronderzoek	3
1.2 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	4
1.3 Impactbepaling	4
2 Programma van maatregelen: vrijgave	6
2.1 Afbakening van het vrijgegeven terrein.....	6
3 Programma van maatregelen: behoud in situ.....	8
3.1 Afbakening van het terrein met behoud in situ.....	8
3.2 Maatregelen voor het mechanisch werk	8
4 Bibliografie	10
4.1 Lijsten van opgenomen figuren	10

1 GEMOTIVEERD ADVIES

In de volgende paragrafen zullen de resultaten van het uitgevoerde archeologische vooronderzoek, beschreven in het bijgaande verslag van resultaten, in het kader worden geplaatst van een programma van maatregelen. Het doel van dit document is om vast te stellen of het uitgevoerde archeologische vooronderzoek enerzijds voldoende informatie heeft opgeleverd om de noodzaak van archeologisch vervolgonderzoek te toetsen en om indien noodzakelijk vast te kunnen stellen welke onderzoeksmethoden toegepast dienen te worden in het verdere onderzoek. Of dat er anderzijds kon worden vastgesteld of het noodzakelijk is en op welke manier er bij de uitvoering van de plannen die worden omschreven in de omgevingsvergunning rekening kan worden gehouden met archeologisch erfgoed.

1.1 SAMENVATTING VAN HET VOORONDERZOEK

RAAP België voerde in oktober en november 2022 een archeologisch vooronderzoek in uitgesteld traject uit op het plangebied IWP Gavers te Harelbeke & Deerlijk. Dit gebeurde in functie van het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. Het onderzoek kadert binnen de aanleg van een gecontroleerd overstromingsgebied met landmark, inclusief waterpartijen, rietkragen, broedeilanden en overstroombare zones. In de voorgaande archeologienota werd op basis van een landschappelijk bodemonderzoek verschillende stuifduinen vastgesteld, die gunstig zijn voor menselijke bewoning. Het vooronderzoek bestond uit een archeologisch booronderzoek (verkennende en waarderende fase) en een proefsleuvenonderzoek zoals voorgeschreven in het programma van maatregelen van de vooraf opgestelde en in akte genomen archeologienota (met ID 23471). Er is ook een kleinschalig waarderend testvakkenonderzoek en een veldprospectie uitgevoerd.

Steentijdonderzoek in de vorm van een verkennend archeologisch booronderzoek werd op zes stuifduinen binnen het plangebied voorgeschreven, waarbij op 289 boorlocaties het archeologische niveau direct onder de bouwvoor is bemonsterd. In zones 1 t.e.m. 5 werd een boorgrid van 10 x 12 m toegepast. In zone 6 is door de smalle afmeting van de geplande ingreep gekozen voor een verdicht grid van 5 x 6 m. Er zijn in totaal negen lithische vondsten aangetroffen. De vondsten wijzen op enige steentijdactiviteit op vier stuifduinen binnen het plangebied. Door de openstaande onderzoeksvragen drong een volgende fase zich in drie zones op.

Het waarderend archeologisch booronderzoek in zone 3 en 5 leverde 27 bijkomende lithische fragmenten op. De vondsten wijzen ontegensprekelijk op prehistorische sites binnen het onderzoeksgebied. Door een aanzienlijke archeologische waarde is beslist om de teelaarde ter hoogte van de toekomstige ophogingen in zone 5 en het oosten van zone 3 te behouden, en de afbakening van de afgraving in het westen van zone 3 aan te passen. Door deze aanpassingen van de geplande ingrepen is behoud *in situ* mogelijk. Het waarderend testvakkenonderzoek in zone 6 bracht drie extra silex artefacten aan het licht. Hoewel deze ook een reflectie zijn van enige prehistorische activiteit, is het niet duidelijk hoe deze geïnterpreteerd dienen te worden. Eventuele onderzoeksinspanningen staan hier niet in verhouding tot de onzekere en onvoorspelbare potentiële kenniswinst. Door een negatieve kostenbatenanalyse wordt geen verder steentijdonderzoek in zone 6 geadviseerd.

Om een beter inzicht op de neolithische component binnen de zones te krijgen, werd nog een veldprospectie uitgevoerd. Tijdens deze veldkartering zijn 96 lithische resten ingezameld, waarvan 79 een (hoogstwaarschijnlijke) antropogene oorsprong kennen. De aangetroffen vondstcategorieën doen vermoeden dat hier minstens één bewoningskampement gevestigd was. De horizontale verspreiding lijkt de lokale topografie te volgen, waarbij de vondsten voornamelijk op de top clusteren. De bijkomende verbrande artefacten steunen de vermoedelijke aanwezigheid van één of meerdere oppervlaktehaarden. Vermoedelijk werd de omgeving doorheen de geschiedenis meerdere keren bezocht. Aan de hand van het vondstmateriaal kan een lange gebruiksgeschiedenis met fases in het finaalpaleolithicum, het mesolithicum en het neolithicum verwacht worden. Uitspraken over enige continuïteit zijn echter niet mogelijk.

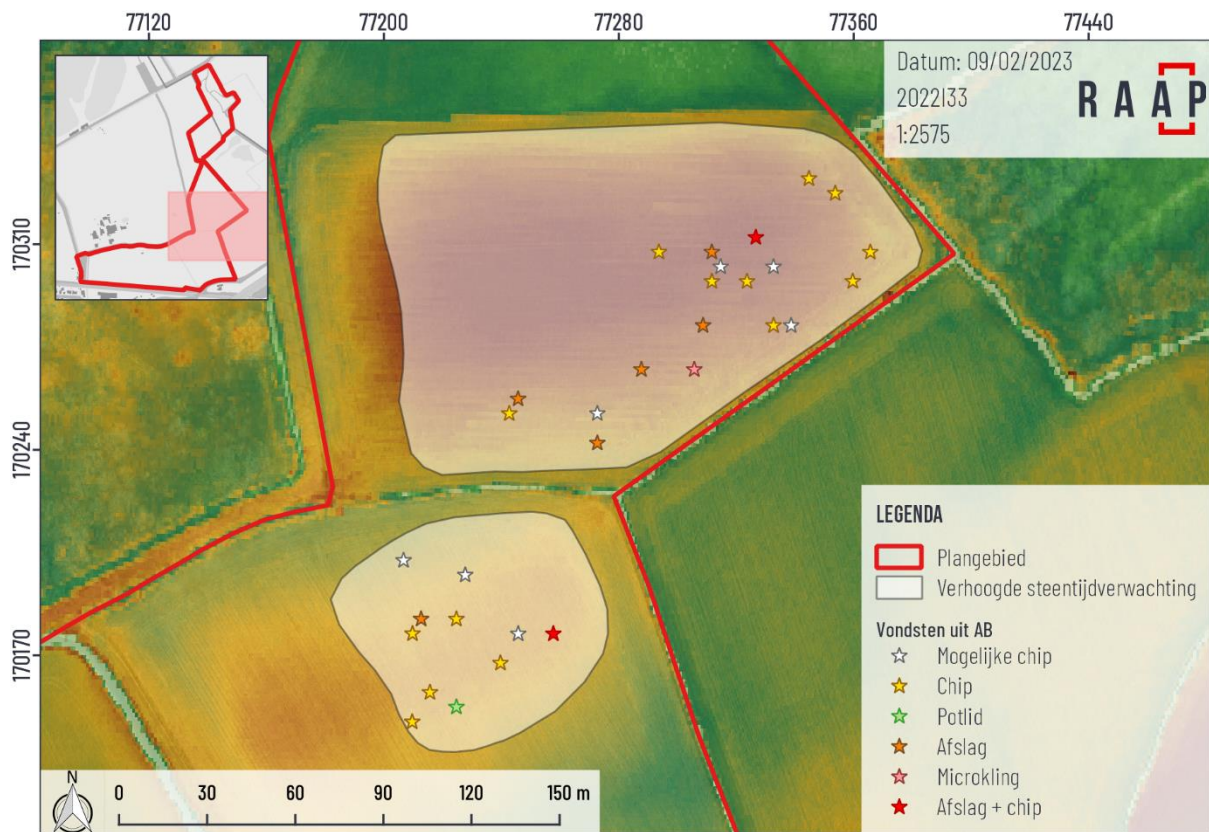
Het proefsleuvenonderzoek in het kader van sporenonderzoek leverde slechts 28 archeologisch relevante sporen op. Deze sporen bevonden zich direct onder de ploeglaag en op sommige plaatsen pas onder de tweede aanwezige ploeglaag. De archeologische verwachting van het plangebied kan na deze onderzoeksfase teruggebracht worden tot laag. Op basis van de resultaten wordt dus geen verder archeologisch sporenonderzoek geadviseerd.

1.2 DE VOLLEDIGHEID VAN HET UITGEVOERDE VOORONDERZOEK

Het vooronderzoek kon volledig uitgevoerd worden, en leverde voor een groot deel van het plangebied voldoende informatie op om een gefundeerde uitspraak te doen over de aan-/afwezigheid van archeologisch erfgoed, de potentiële kenniswinst en de omgang hiermee.

1.3 IMPACTBEPALING

Het waarderend archeologisch booronderzoek in zone 3 en 5 leverde 27 bijkomende lithische fragmenten op. De vondsten wijzen ontegensprekelijk op prehistorische sites binnen het onderzoeksgebied. Indien de vindplaatsen zich nog steeds (grotendeels) *in situ* bevinden en goed bewaard zijn, bezitten ze nog een hoog wetenschappelijk potentieel.

Figuur 1. Zones met verhoogde steentijdaanwezigheid.

Door deze aanzienlijke archeologische waarde is in overleg met de opdrachtgever beslist om de uitvoeringswijze van de geplande ingrepen deels aan te passen zodat een **behoud *in situ*** mogelijk is. Ter hoogte van de **toekomstige ophogingen in zone 5 en het oosten van zone 3** blijft de teelaarde behouden, waardoor de vindplaatsen **in de ondergrond bewaard** kunnen blijven. Om een beter inzicht op de neolithische component binnen de zones te krijgen, wordt echter nog een **veldprospectie** geadviseerd. Dit vooronderzoek brengt geen ingreep in de bodem met zich mee, waardoor de *in situ* bewaring gegarandeerd kan worden.

De **geplande afgravingen** in het **westen van zone 3** worden door de hoge archeologische waarde ook **aangepast**. Zo wordt ook hier **behoud *in situ*** mogelijk.

Het waarderend testvakkenonderzoek in zone 6 bracht drie extra silex artefacten aan het licht. Hoewel deze ook een reflectie zijn van enige prehistorische activiteit, is het niet duidelijk hoe deze geïnterpreteerd dienen te worden. Eventuele onderzoeksinspanningen staan hier niet in verhouding tot de onzekere en onvoorspelbare potentiële kenniswinst. Door een negatieve kostenbatenanalyse wordt **geen verder steentijdonderzoek in zone 6** geadviseerd. Aangezien deze zone niet is weerhouden binnen het proefsleuvenonderzoek, kan zone 6 vrijgegeven worden.

Het **proefsleuvenonderzoek** in het kader van sporenonderzoek leverde slechts 28 archeologisch relevante sporen op. Deze sporen bevonden zich direct onder de ploeglaag en op sommige plaatsen pas onder de tweede aanwezige ploeglaag. De archeologisch verwachting van het plangebied kan na deze onderzoeksfase teruggebracht worden tot laag. Op basis van de resultaten wordt dus **geen verder archeologisch sporenonderzoek geadviseerd**.

[DOOR VERGUNNINGVERLENER IN DE VERGUNNING OP TE NEMEN VOORWAARDEN]

De archeologische resten ter hoogte van de zones zonder afgraving worden *in situ* bewaard. De zones waar afgravingen worden gepland, worden vrijgegeven.

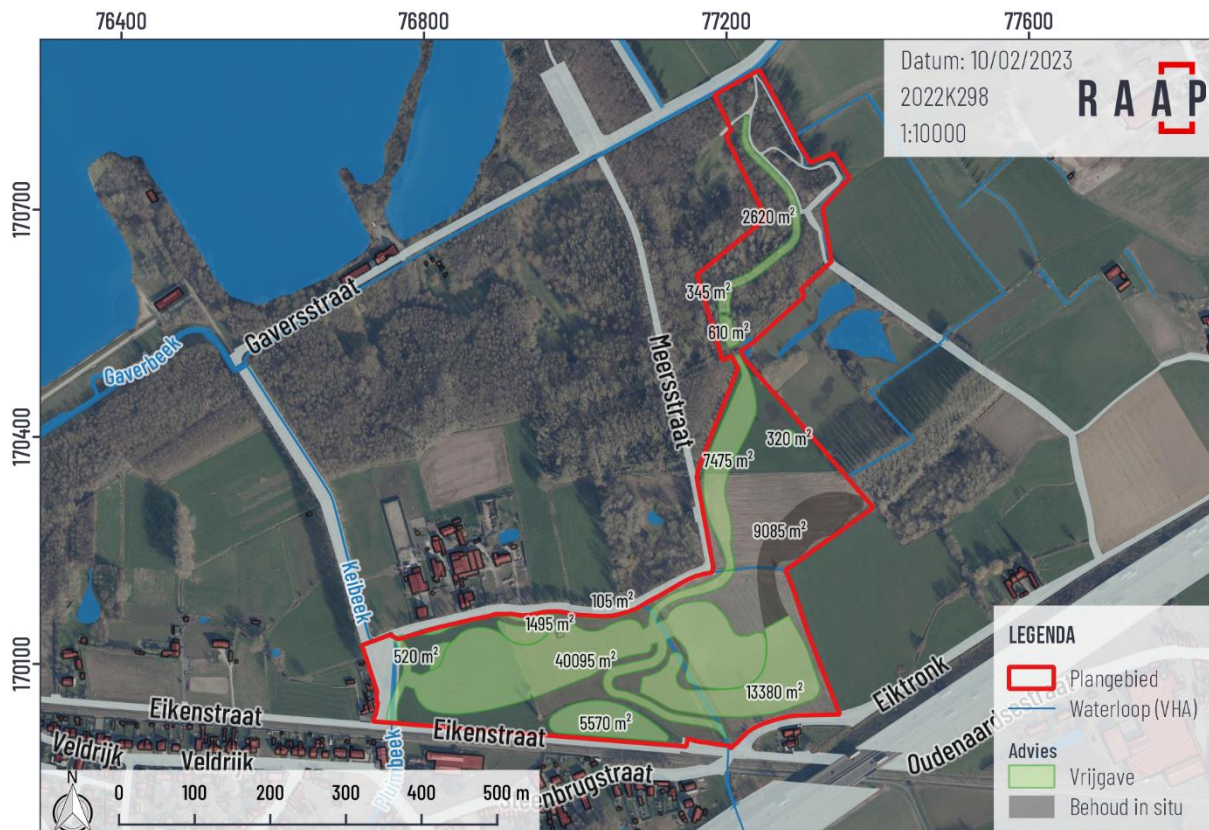
De maatregelen moeten uitgevoerd worden vóór de start van de werken overeenkomstig het programma van maatregelen geformuleerd in deze nota.

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN: VRIJGAVE

2.1 AFBAKENING VAN HET VRIJGEGEVEN TERREIN

Oppervlakte vrijgegeven zone: 73.425 m²

De archeologische verwachting van het plangebied kan na de verschillende onderzoeksfases teruggebracht worden tot laag. Op basis van de resultaten wordt dus geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd. De aangeduide zones worden vrijgegeven.

Figuur 2. Afbakening van het vrijgegeven terrein, geprojecteerd op de luchtfoto (bron: AGIV, 2021).

7

3 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN: BEHOUD IN SITU

3.1 AFBAKENING VAN HET TERREIN MET BEHOUD IN SITU

Oppervlakte zone behoud in situ: 9.085 m²

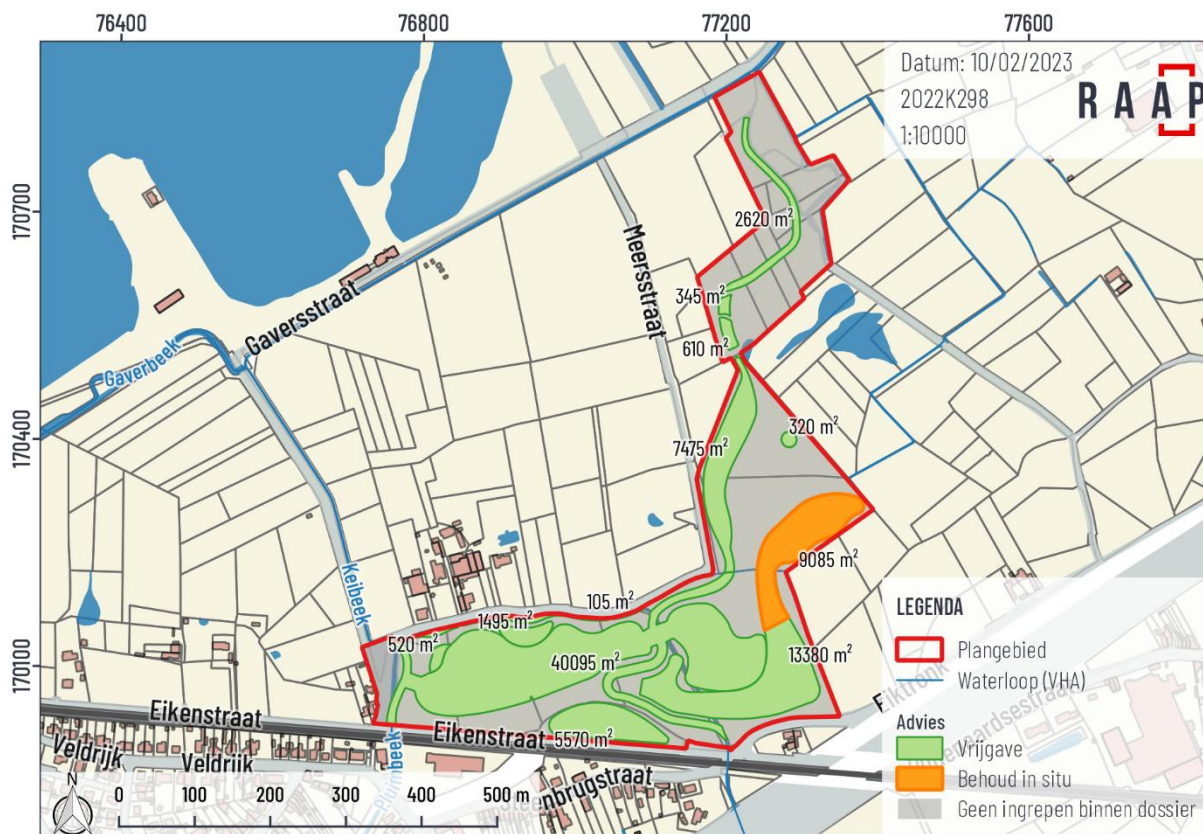
Door de aanzienlijke archeologische waarde in zones 3 en 5 is door de opdrachtgever beslist om de geplande ingrepen deels aan te passen zodat een behoud *in situ* mogelijk is. Ter hoogte van de toekomstige ophogingen in zones 3 en 5 blijft de teelaarde behouden, waardoor de vindplaatsen in de ondergrond bewaard kunnen blijven.

3.2 MAATREGELEN VOOR HET MECHANISCH WERK

Hoewel hier geen bodemingrepen met een diepte-impact zijn gepland, zal in deze zones wel enig werfverkeer plaatsvinden. Om de vindplaatsen in zones 3 en 5 te beschermen, is vastgesteld dat het mechanisch werk in deze zones die uitgevoerd te worden met een beperkte bodemdruk om rijspoorvorming te voorkomen. Specifiek wordt gebruik gemaakt van brede **kamplaten** en **machines van maximaal 24 ton**. De insporingsdiepte mag maximaal 5 cm bedragen.

Figuur 4. Afbakening van het terrein met behoud *in situ*, geprojecteerd op de luchtfoto (bron: AGIV, 2021).

Figuur 5. Afbakening van het terrein met behoud *in situ*, geprojecteerd op het kadasterplan (bron: AGIV, 2022).

4 BIBLIOGRAFIE

UITGEGEVEN BRONNEN:

ONUITGEGEVEN BRONNEN:

GERAADPLEEGDE WEBSITES:

GERAADPLEEGD KAARTMATERIAAL:

AGIV (2021) Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. 2020.03. agentschap Informatie Vlaanderen. Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be>.

AGIV (2022) Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootchalig Referentiebestand (GRB). Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/7c823055-7bbf-4d62-b55e-f85c30d53162>.

OVERIGE BRONNEN:

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED (2019) CODE VAN GOEDE PRAKTIJK VOOR DE UITVOERING VAN EN RAPPORTERING OVER ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK EN ARCHEOLOGISCHE OPGRAVINGEN EN HET GEBRUIK VAN METAALDETECTOREN (versie 4.0). Vlaamse Overheid.

4.1 LIJSTEN VAN OPGENOMEN FIGUREN

Figuur 1. Zones met verhoogde steentijdaanwezigheid.	4
Figuur 2. Afbakening van het vrijgegeven terrein, geprojecteerd op de luchtfoto (bron: AGIV, 2021).	6
Figuur 3. Afbakening van het vrijgegeven terrein, geprojecteerd op het kadasterplan (bron: AGIV, 2022).	7
Figuur 4. Afbakening van het terrein met behoud <i>in situ</i> , geprojecteerd op de luchtfoto (bron: AGIV, 2021).	8
Figuur 5. Afbakening van het terrein met behoud <i>in situ</i> , geprojecteerd op het kadasterplan (bron: AGIV, 2022).	9